

I lejr

- 50** i lejr
- 51** centerlejr
- 52** lejrpladser
- 53** regler for lejrslagning økonomi
- 54** udrustning
- 57** forældreinformation
- 58** lejrpladsen
- 61** teltet
- 63** bålplads
- 65** køkkenbord
- 66** rengøring
- 67** hygiejne
- 68** brænde
- 69** brug fantasien
- 72** lejrball
- 74** dårligt vejr
- 75** sløjfning af lejren
- 76** hjemkomst

I lejr

Blandt de mange gode spejderoplevelser er lejrtilværelsen den allerbedste.

Årets højdepunkt er sommerlejren, men også andre lejre af kortere eller længere

varighed giver mulighed for at man kan få afprøvet sine færdigheder og opdage hvor spændende – og behageligt – man kan leve under ret primitive forhold.

Når man tager i lejr, lader man alt det overflødige isenkram blive hjemme og koncentrerer sig om det væsentlige: at være sammen, opleve noget sammen, nyde naturens skønhed, synge, grine, græde, sove og spise – og alle de andre gøremål som er nødvendige – og mulige – i en lejr.

Når en lejr tilrettelægges, er det afgørende hvilken slags lejr det er. En korpslejr med tusindvis af deltagere? En patruljelejr for 5 spejdere? En weekend? Eller 14 dage? Hver type lejr stiller sine krav der må tages hensyn til.

I en patruljelejr kan man få prøvet specielle idéer som man selv synes er helt rigtige. Til gengæld er det helt sikkert at en tropslejr giver en enestående chance for at alle i troppen lærer hinanden virkelig godt at kende.

Tropslejr

Når hele troppen er af sted, er der gode muligheder for arrangementer som spejderne måske aldrig før eller siden kommer til at opleve magen til:

- hele troppen på fjeldvandring
- ø-lejr midt i en ren svensk sø

- cykeltur ud i det blå

- emnelejr.

Tropslejren er højdepunktet for 2-3 måneders fælles forberedelse.

Hele troppen har været med til at bestemme lejrens formål og indhold. Derfor er det ikke alle der får opfyldt deres hede-

ste ønske. Men når programmet er lagt, er det alles opgave at gøre lejren til alle tiders fælles oplevelse.

Tropsledelsen har ansvaret for at alle kommer velbeholdne ud og hjem. Det er vigtigt, og forældre skal naturligvis kunne regne med det.

Patruljelejr

Søg lejrpladsen inden for forholdsvis kort afstand fra jeres by. Kortere, hvis I skal kunne cykle dertil – længere, hvis I kan tage bus eller tog.

Benyt patruljelejren til at afprøve nogle af jeres patruljes idéer: fx den hængeskøjlejr i et bestemt velegnet gammelt egetræ, som I længe har drømt om, eller den centerlejr der har

et tilbud, der lige passer ind i jeres planer.

Det kan også være et fællesarrangement med en patrulje fra nabotroppen.

På en patruljetur kan man eksperimentere og afprøve alle de tossede idéer man har fået på møderne.

Man kan også drive den af, men det bliver hurtigt kedeligt.

International lejr

I korpsets blade findes ofte annoncer for internationale lejre.

Disse lejre er en helt speciel oplevelse, hvor der kan knyttes mange venskaber til spejdere fra hele verden.

Gruppelejr

Hele gruppen i lejr! Det er sjovt at prøve at arbejde sammen – alle grene, høj, lav, ældre, ung og yngst.

Den store alders- og erfaringsforskel gør at lejren skal indeholde tilbud både for de ældste og mest erfarne og for de yngste og nye spejdere.

Spejderne kan være i lejr i længere tid end minier og juniorer. Det er en god idé at lade de yngre afdelinger støde til undervejs. De ældre kan nemmere hjælpe de yngre med lejretablering når de selv har fået arrangeret sig med telt, bål og de andre nødvendigheder.

I tilfælde af hårdt vejr – regn, blæst og kulde – kan det være en fordel at have en hytte

at samles i. Her kan tøj tørres og de mindste kan have det tørt om natten hvis det bliver for svært at klare strabadserne.

Centerlejr

De mange spejdercentre rundt om i Danmark tilbyder i skoleferierne forskellige centerlejr. Nogle har specielle emner, fra sejlsads til håndværksprægede aktiviteter, andre har et mere blandet indhold.

Nogle af centrene drives af DDS, andre af KFUM-Spejderne – og atter andre drives af flere korps i fællesskab.

Centrene stiller instruktører til rådighed, og her er der mulighed for at få nye impulser til det daglige spejderarbejde eller at lave noget der ikke er så nemt at lave derhjemme.

Frem for alt knyttes der venskabsbånd til spejdere fra andre egne af landet – måske også fra udlandet.

Fra korpskontoret udsendes hvert år en centerpjece til alle afdelingsledere. Heri tilbyder spejdercentrene deres specielle emner. Det er muligt de fleste steder at deltage både afdelingsvis og patruljevís.

Planlægning

Planlægning er meget vigtigt for lejrens succes. Man skal i god tid finde ud af hvor lejren skal være, hvordan man kommer dertil, hvad der skal foregå – og der skal lægges budget.

Hvis opgaverne fordeles så selv den mindste spejder føler ansvar for lejrens gennemførelse, så er viljen til at gøre lejren til en succes til stede fra starten.

Lejrpladser

Hvad enten et stykke jord er privatejet eller ejet af det offentlige, er det nødvendigt at spørge om lov før man slår lejr på det.

Der er ikke mange faste lejrslagningssteder. Det er derfor en fordel at være tidligt ude når man vil skaffe en lejrplads. Andre kunne jo have fået den samme gode idé, og så kan jeres planer gå i vasken.

DDS-ejede arealer

Mange velegnede arealer ejes af Det Danske Spejderkorps eller af grupper og divisioner.

En del er registreret i »Hytte- og lejrpladsfortegnelsen«, som kan købes i Spejder Sport.

Andre hytter og grunde

KFUM- og KFUK-spejderne, FDF/FPF, DUI-leg og virke og forskellige idrætsorganisationer ejer mange lejrpladser rundt omkring.

Telefonnumre og adresser på disse organisationer kan findes i telefonbogen under afsnittene »Spejderorganisationer« og »Idrætsorganisationer«, eller man kan spørge sig for hos DC eller DASP, som sikkert kender andre lejrpladsejere.

Private grundejere

Udse jer først stedet hvor I vil slå lejr. Spørg så ejeren. De fleste vil gerne dele herlighederne med andre.

Undersøg om I kan købe brænde, og find ud af hvor I kan hente vand.

Egen grund

Måske ejer jeres egen gruppe en god lejrgrund. I så fald er der god grund til at fortælle om den til andre, så den kan blive brugt.

Statsskovvæsenets lejrslagningssteder

Statsskovvæsenet har forskellige lejrslagningsmuligheder rundt omkring i statsskovene.

Skovstyrelsen udgiver en lille pjece, »Organiseret brug af statsskovene – regler og gode råd«, med adresser og telefonnumre på alle statsskovdistrikter i Danmark.

Senest 14 dage før lejren skal begynde, skal der ansøges på særlige blanketter som kan fås på korpskontoret. Søg så tidligt som muligt, og husk også at søge om tilladelse til at samle brænde på skovbunden. Skovvæsenet returnerer ansøgningsblanketten, som skal medbringes på lejren.

Bivuak: hurtig og simpel – men lun og behagelig hvis den er lavet rigtigt.

Regler for lejrslagning

Danmarks Naturfredningsforening har opstillet nogle regler som altid skal følges:

- grav ikke unødvendigt på lejrpladsen
- tænd ikke større bål end der er brug for
- grav bålpladsen rigelig stor
- fjern græstørvne inden der tændes op
- forlad ikke bålet før den sidste glød er slukket
- affald brændes eller tages med
- læg ikke latrin for tæt på lejrpladsen
- efterlad lejrpladsen rene end den var
- læg alle græstørv pænt på plads
- tag hensyn til andre på pladsen
- lejrpladsen og omgivelserne må ikke lide overlast
- skån træer, buske, planter og dyr
- rør ikke fuglereder
- alle ordensregler skal overholdes
- henstillinger fra ejeren skal efterkommes.

Regler for lejr i skove

Der skal **altid** søges tilladelse til alt ud over en rolig gåtur om dagen. Poster og lignende skal mærkes med navn og adresse.

Offentlige skove

Offentlige skove kaldes også for statsskove. Der findes to slags skove – åbne og B-skove (beskyttede skove). I **B-skove** gives der som hovedregel ikke tilladelse til organiserede aktiviteter.

I de **åbne skove** gælder følgende:

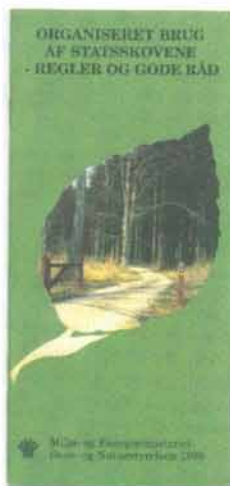
Der skal **altid** søges tilladelse til aktiviteter med flere end 30 deltagere og mindst 14 dage før. Tilladelse søges på en særlig blanket »Ansøgning om aktiviteter i statsskovene« som fås hos det enkelte statsskovdistrikt.

Til natøvelser skal der **altid** søges tilladelse – uanset deltagerantal. **Poster** skal mærkes med navn og adresse samt dato for arrangementet og må tidligst ophænges dagen før, ligesom poster **skal** nedtages senest dagen efter.

Der skal **altid** søges tilladelse til lejrslagning. Brænde og kvas **må ikke** samles uden særlig tilladelse, og der må

kun tændes bål på lejrpladserne.

Læs iøvrigt pjecen »Organiseret brug af statsskovene – regler og gode råd«.

Økonomi

De omkostninger der især tynger et lejrbudget, er transport- og madudgifter.

Transportudgifterne er udgifter man har mulighed for at regulere. Det er billigt at cykle. Det er dyrt at rejse med tog.

Madudgifterne bør ikke sættes for lavt. Det er en del af lejrslivet at lave bålmad, som er lidt spændende. Så lad være

med at budgettere med dåse- mad – det kan enhver. Brug ordentlige råvarer.

Glem ikke **diverse udgifter**: førstehjælpsgrej, kort, udflugter til seværdigheder, rengøringsmidler osv.

Skriv i fællesskab alt op, og prøv at låne jer frem til flest mulige materialer for at gøre turen billigere.

Tilskud

En tur kan gøres billigere gennem tilskud fra det offentlige. Staten dækker gennem kommunerne en del af udgifterne til leje af lokaler og lejrpladser.

Lad fx gruppekassereren undersøge tilskudsmulighederne.

Se også side 276.

I lejr – året rundt

Lejrslagning kan foregå på alle årstider, men ikke alle bør tage chancen i de kolde måneder november - april. I de seks sommermåneder er der som regel ingen problemer med temperaturen.

Våde fødder, klamme soveposer og gennemblødt overtøj er imidlertid farligt på alle årstider, så husk gummistøvler og regntøj, og tag det på når det begynder at regne. Sørg for at våde soveposer og al patruljeudrustningen bliver tørret.

Sommerlejr

Sommerlejren er årets lejr. Varigheden afhænger af formål og indhold – samt hvilke traditioner man har.

Mange finder at en uge er passende, men hvis turen går udenlands eller til specielt interessante steder, kan man godt bruge mere tid.

Det er sjovt hvis man prøver at gøre lejren utraditionel:

- hængekøjelejr i store træer med grydekraner til bålene på jorden
- hele tropen i ét stort telt bygget af presenninger
- på tømmerflåder i en svensk sø
- Robinson Crusoe-lejr langt fra civilisationen – kun medbringende sovepose
- Bornholm rundt på cykel
- med hestevogn ad små veje fra landsby til landsby.

Kun fantasien sætter grænser.

Udrustning

Så lidt som muligt, men tilstrækkeligt.

Her følger en pakkedisse for en patrulje, der skal en uge på sommerlejr.

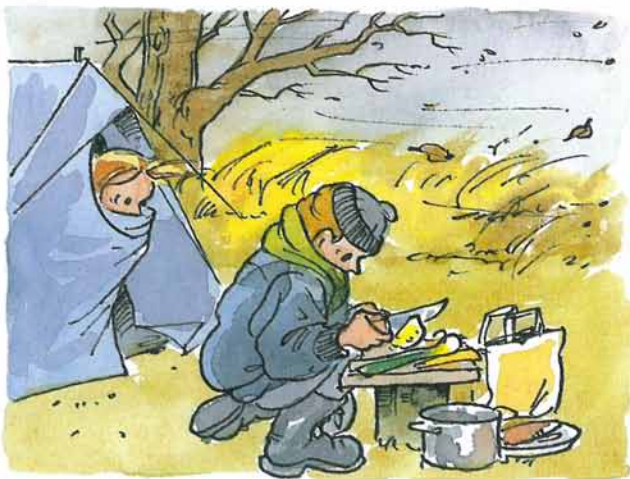

Efterårslejr

I efteråret kan vi være heldige med gode solskinsdage – specielt i september – men duggen falder tidligt og i rigelige mængder. Vær påpasselig med at dække grejet til for natten og undgå vådt tøj. Det kan kun tørre ved bålet, og ikke på en almindelig tørresnor.

Efteråret er høstens tid. Det betyder at der er billige grøntsager og frugt på markedet, og der er bær og nødder i skov og hegn. Det vil derfor være naturligt at dyrke primitiv madlavningskunst på en efterårslejr.

Julelejr/vinterlejr

At ligge i lejr om vinteren kræver god forberedelse. Det er farligt at fryse, så der må sørges for god isolering mod jorden: grankvas eller halm. Blade ligges hurtigt helt flade og isolerer derfor ikke særlig godt.

En fast shelter er et lille hus hvor den ene side er åben og med et hævet bålsted langs åbningen. Fidusen er at strålevarmen fra bålet holder shelteren varm hele natten.

Shelteren er en god mellemting mellem et telt og en hytte. Den har lidt af hyttens komfort og sikkerhed mod snue og underlivsbetændelse, samtidig med at der fra shelteren er direkte natur- og stjernekontakt.

Har man adgang til at låne halmballer, kan man lave alle tiders varme vinterhus, blot ved at stable halmballerne oven på hinanden. Huset kan måske få lov at stå vinteren

over, så det kan bruges flere gange.

Er det en vinter med masser af sne, kan man lave en iglo. Det er lidt vanskeligt at lave den rigtig stor, men en iglo til 2-3 personer kan laves på et par timer.

Prøv at fremstille en lejrplads med alt lejrinventaret bygget i sne: snekøkkenbord, snekab til madvarer, snebrændeskjul og snevaskeplads med snebolde til en kold afvaskning.

Påskelejr/forårslejr

April er ikke til at stole på. Vejret er lunefuldt og kan byde på pragtfulde solskinsdage efterfulgt af slud og sne. Derfor skal man huske gummistøvler, regntøj og varm sweater.

I påskeferien tager mange patruljer traditionelt i lejr. Det er nu man skal afprøve alle de lejridéer som man har fået i vinterens løb.

Se også side 69.

Forældreinformation

Forældre skal have god besked om hvor turen går hen, dvs en fuldstændig adresse på lejrpladsen.

Lav om muligt en aftale med en person som bor lige i nærheden af lejren, således at forældrene kan komme i kontakt med jer på telefon og kan sende en hilsen pr post.

Også selvom en patrulje blot er på en patruljeweekend, skal forældrene vide hvor de er. I øvrigt er det rigtig rart, hvis en forælder pludselig dukker op når vejret er allermest surt, med kakao og hjemmebagte boller til alle.

Giv forældrene et kort program for hele turen. Så kan de følge med i hvad der sker på lejren.

Forældreopskrift

Kakao

ca 8 kopper.

$\frac{3}{4}$ -1 dl kakao ● ca 3 spsk sukker ● 1-1 $\frac{1}{4}$ l mælk ● salt

Mælken opvarmes i en tykbundet gryde. Kakao og sukker blandes godt og udrøres med lidt varm mælk eller lidt kogende vand. Når mælken koger, hældes kakaoblandingen i. Efter 3-4 minutters langsom kogning smages kakaoen til med sukker og eventuelt salt.

Kakaoen serveres varm med flødeskum til.

Fastelavnsboller

5 dl mel (250 g) ● 1 tsk kardemomme ● 2 spsk sukker ● 150 g smør/margarine ● 1 $\frac{1}{4}$ dl mælk ● 25 g gær ● 1 æg ● en portion kagecreme ● glasur

Specielle hensyn

Hvis en spejder har en sygdom som allergi eller sukkersyge – eller der er problemer med søvngængerier eller tisseri om natten – skal lederne vide det, og også vide hvordan man omgås sygdommen. Den information må man kræve af forældrene, så der kan tages de nødvendige hensyn.

Mel, kardemomme og sukker blandes.

Fedtstoffet smuldrer i. Gæren røres ud i den lunkne mælk, og ægget tilsættes. Blandingen hældes i melet, og dejen slås godt sammen i fadet. Lad den tildækkede dej hæve et lunt sted en halv time.

Tril dejen ud i en tyk pølse. Skær den ud i 12 mindre styk-

Lommepege

For at undgå udskejelser som stort forbrug af slik eller lignende, bør det aftales hvor mange lommepege der højest må medbringes på lejren. Nogle spejdere sætter hele formuen til på lejrens første dag hvis der er mulighed for det. Det kan derfor være en fordel at alle lommepege indleveres til en lejrbank, som så udbetaler pengene i små portioner, en gang om dagen.

Lejrens mad skulle gerne være så god at behovet for slik er meget lille.

ker og form dem til boller. Stil bollerne på en smurt plade til hævnning en halv time.

I midten af hver bolle laves en skefuld creme. Bollerne kan pensles med sammenpisket æg og fløde.

Bagetid 20 minutter ved 225°.

Bollerne pyntes med glasur.

Lejrpladsen

Den enklest mulige lejrplads består af:

- et sted hvor man kan sove – **telt/bivuak**
- et sted hvor man kan tilberede sin mad – **bålsted**
- et sted hvor man kan komme af med sit affald – **affaldssæk, latrin, fedtfælde.**

Det er de vigtigste ting i lejren, og de skal placeres rigtigt i forhold til vinden. Da vi oftest har vestenvind i Danmark, skal teltet stå længst mod vest, og det mest ildelugtende – latrin og affaldssæk – længst mod øst. Men selvfølgelig kan der ved placeringen være andre hen-

syn: ujævnheder i terrænet som forhindrer teltrejsning – en skov hvor latrinen med fordel kan anlægges – og ikke mindst: andre patruljer, som ikke skal have en affaldssæk lige uden for deres telt.

Når de vigtigste ting er bragt på pladsen, kan man bygge andre lejrarbejder for at gøre opholdet mere behageligt.

Det kræver som regel at man har rafter til sin rådighed. Normalt er rafter dyre. Det skyldes at rafter er små træer som i forbindelse med udtynding fældes, afgrenes og

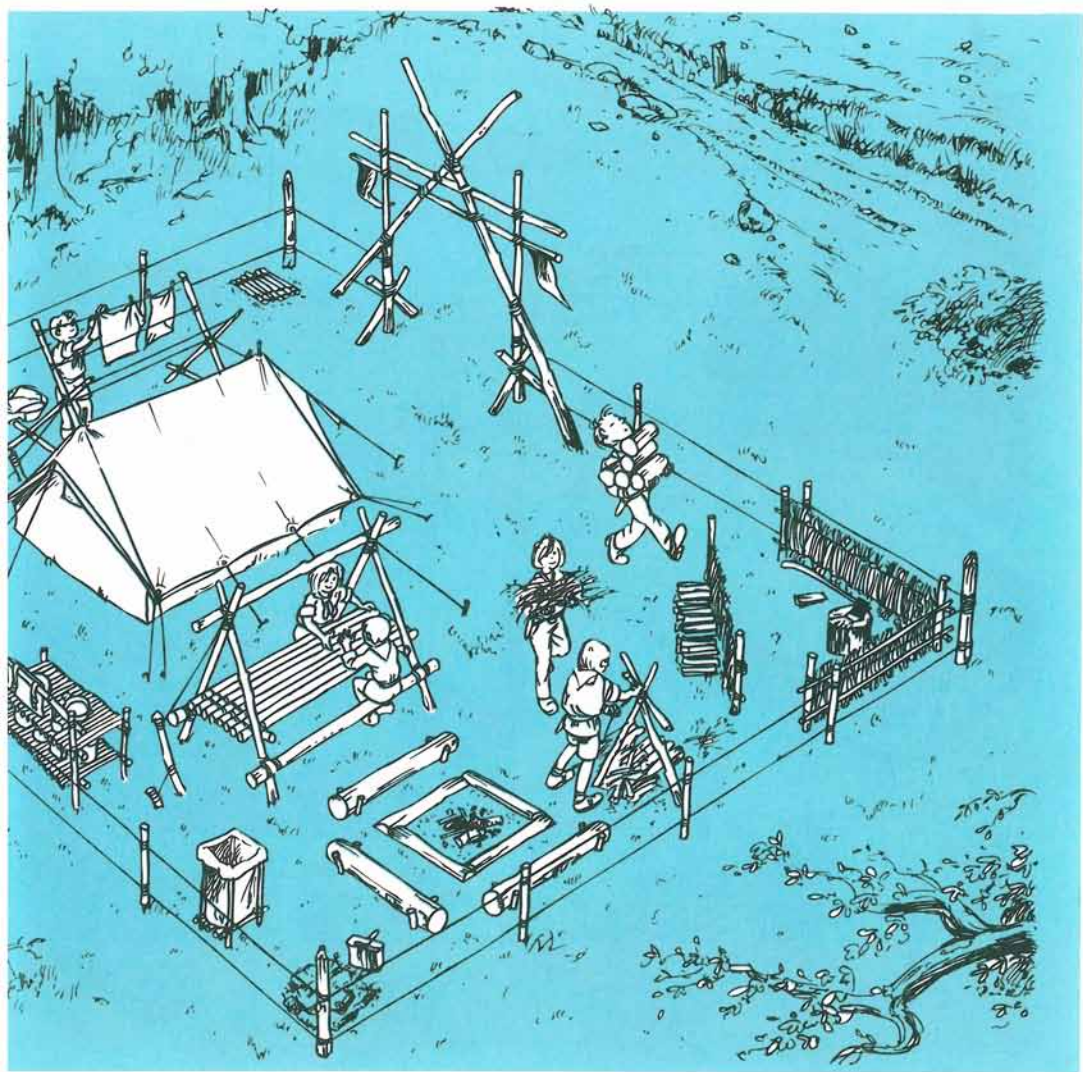
slæbes ud af en plantage – alt sammen ved håndkraft. Ofte kan man få rafter meget billigt efter gratis hvis man selv vil slæbe ud og afgrene. Spørg den lokale skovfoged.

Telte i lejr må gerne stå tæt sammen når de bare er mindst 3 meter fra nærmeste bålsted eller kogeapparat.

Tipier, køkkentelte og andre telte hvor der bruges åben ild, skal ligeledes anbringes mindst 3 meter fra andre telte.

Telte der rejses på pionertårne eller andre pionerarbejder, må ikke bruges til overnatning.

Den klassiske lejrlads

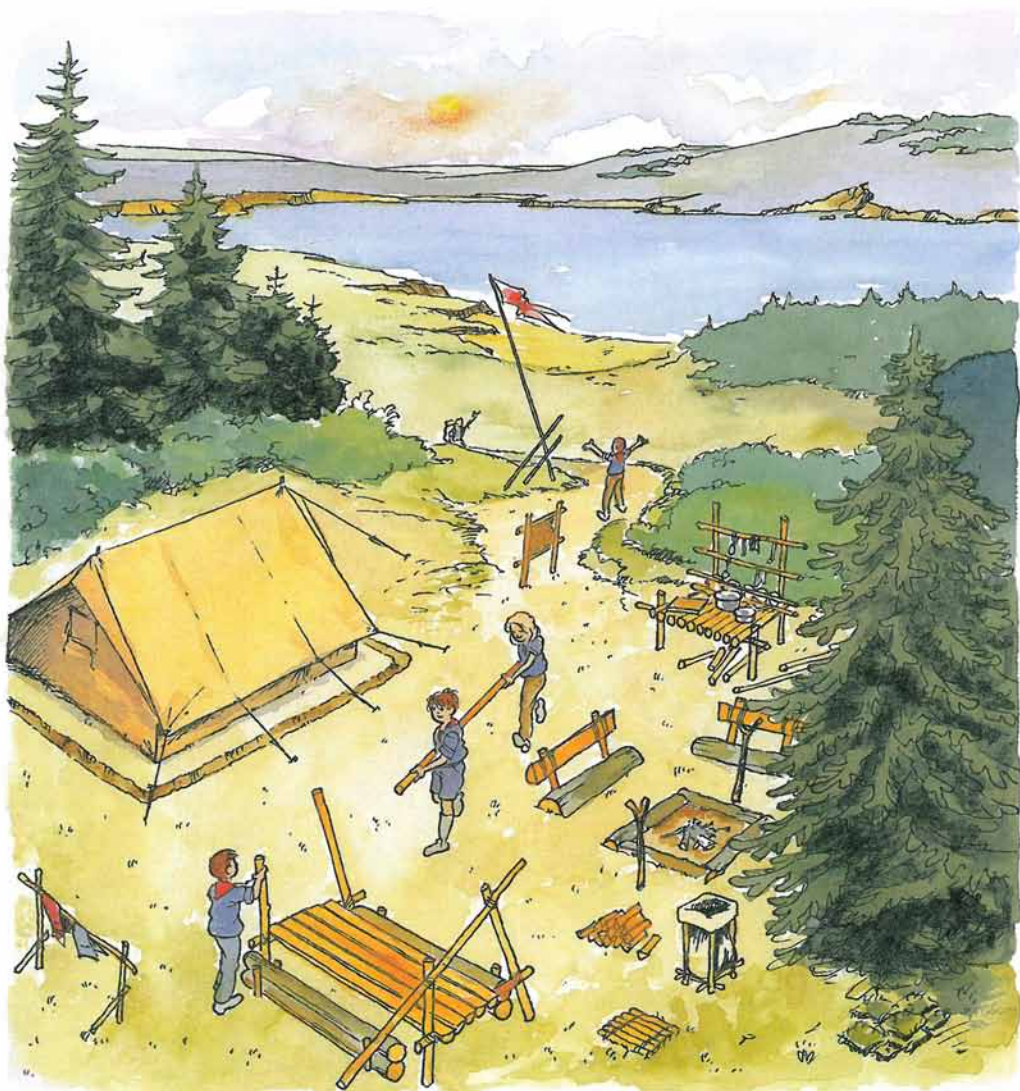
Vi kender den klassiske lejrlads fra bøgerne og fra korpslejr. Typen bruges når vi er mange i lejr, og pladsen er trang.

Lejrladsarealet er firkantet og omkranset af snor på nedrammede pæle.

Pladsen indeholder:

- telt med gavl mod øst
- spisebord
- køkkenbord
- bålsted
- kælder
- tørrestativ
- affaldssæk
- fedtfælde
- huggeplads.

Når de nødvendige ting er lavet, kan man bruge fantasien og gøre lejrladsen anderledes. Det kan gøres med fx et fantasifuldt indgangsparti, lejrens højeste flagstang eller en interessant og iøjnefaldende madlavning på et helt specielt spændende køkkenbål.

Den romantiske lejrplads

Denne lejrpladstype kan benyttes når en enkelt patrulje – eller nogle få – er i lejr.

Pladsen er uden indhegning og ligger i læ af et levende hegn, i en skov eller i en kratlysning. Fra teltets plads kan man nyde udsigten til morgen- og aftensoolen.

Bålplads og køkkenbord er

placeret som patruljens sociale samlingssted, og der er gjort noget ud af at det hele skal være så enkelt og smukt som muligt. Lejrpladsen indeholder næsten de samme ting som den klassiske lejrplads. Det er placeringen der gør den store forskel:

Teltet er placeret så komfor-

ten er høj med blødt underlag af græs eller andet velegnet materiale. Lejren er udstyret med køkken-/spisebord og bålsted og eventuelt med en kælder til mælk. Affaldssorteringsanlæg og huggeplads er placeret bag hegnet, og ved siden af bålpladsen er brændet stablet, så det er nemt at gå til.

Teltet

Teltet er overnatningssted, opbevaringssted for bagagen og tilflugtssted i tilfælde af pludselig regn. Det skal derfor være af en ordentlig kvalitet, og det skal rejses korrekt.

Det gule/hvide helpatrolje-

telt, som alle kender, er det bedste til lejrbrug. Det er så højt at man kan stå næsten oprejst i det. Det er så stærkt at det kan tåle at blive brugt i mange år, og det er så let at rejse at enhver kan finde ud af

det når det er prøvet en gang.

Telt, oversejl, stænger, pløkke og underlag kan fordeles blandt patruljens medlemmer når det skal bæres på ryggen.

Store, tunge telte egner sig bedst til standlejr.

Rejsning af telt

1 Hjørnerne pløkkes ud

2 Stængerne sættes i

3 Endebardunerne sættes i

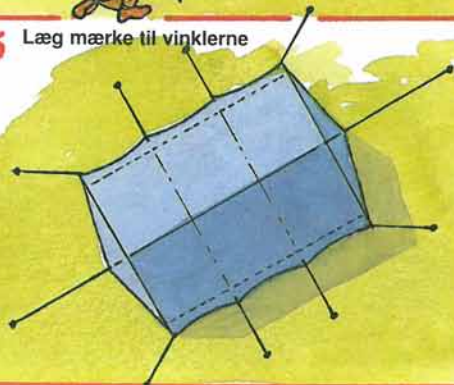
4 Øvrige barduner pløkkes ud

5 Bardunerne strammes op

6 Læg mærke til vinklerne

Teltet i lejr

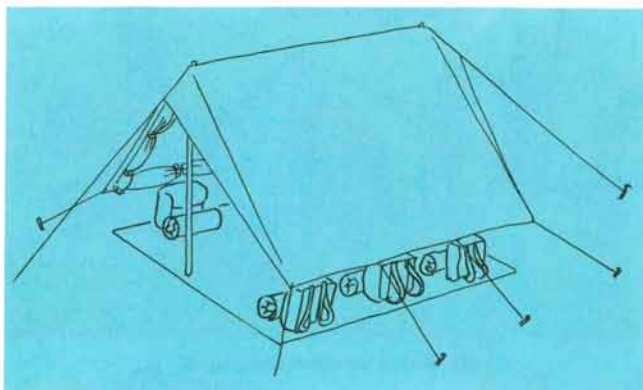
Efter en nat med 6-8 spejdere sovende i teltet trænger det til udluftning.

Bagagen samles langs teltets ene langside, og underlaget foldes sammen på langs, så man kan gå ud og ind uden at snavse det til.

Er det godt vejr, bindes gavlene ind og siderne op.

Er det dårligt vejr, kan man nøjes med at binde gavlen i læsiden op.

Teltets barduner må ikke være for stramme, da teltet trækker sig sammen når det bliver vådt, og så kan der opstå skader. Dog må de heller ikke være slappe, stærk blæst kan ruske teltet i stykker.

Sammenpakning af telt

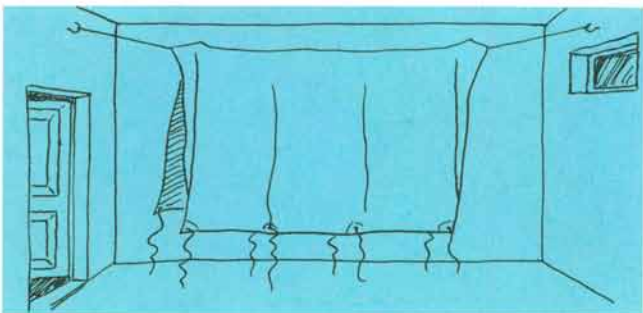
Hvis teltet er tørt når det pakkes sammen, er der ingen problemer: teltet skal blot pakkes ud og lægges i depot når det kommer hjem.

Er teltet derimod vådt når det pakkes sammen, er det meget vigtigt at det tørres straks efter hjemkomsten. Et

vådt telt bliver meget hurtigt jordslået og mørt.

Spænd en snor ud under loftet i patruljelokalet og læg teltet over, så er det tørt til næste møde.

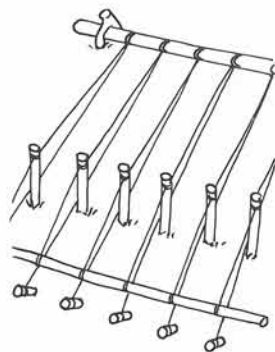
Teltet opbevares løst sammenrullet et tørt sted fx i et skab eller på en hylde.

Underlag

Granunderlag er godt, men **husk** at det skal være de små kviste, som brækkes af sidegrenene, hvis man skal ligge som en drøm.

Halm er også godt, men bliver hurtigt fladt, og så er det **brandfarligt**, og kræver derfor at teltet ligger langt fra bålet. Halm, græs og siv kan flettes til en måtte, der kan flyttes udenfor.

Bank efter med et bræt, så matten bliver fast.

Vedligeholdelse

Hvis teltet bliver behandlet ordentligt, kan det holde i mange år. Det er dog en god idé med mellemrum – måske årligt – at få teltet vasket og imprægneret på et vaskeri der kan den slags.

Lejrpladsens køkken

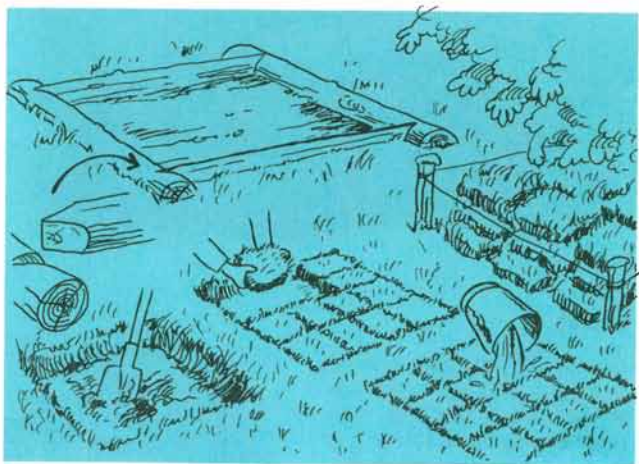
Bålplads

Pladsen skal være så stor at ilden ikke antænder græsset uden om bålet. 1 meter på hver led er det mindste. Jo flere kogekar der skal i brug samtidig, desto større bålplads skal der laves.

Tørvene tages op – så tykke som muligt, så gror græsset bedre når bålstedet sløjfes.

Tørvene opbevares med græsset opad og så vidt muligt i skygge. Vand dem engang imellem fx ved at tømme vaskefadet ud over dem efter endt morgenvask. Beskyt tørvene ved at hegne dem ind, eller gem dem godt fx under en busk.

Bålpladsen kantes med rafter så græskanterne ikke trædes i stykker eller udsættes for varme fra bålet. Rafter skal være tykke, da de skal nå op over græskanten. Laves kantningen af sten, er det vigtigt kun at bruge granit.

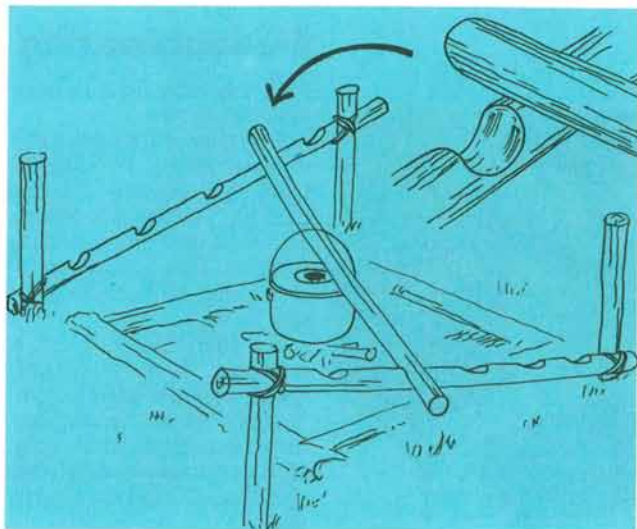

Flint er farligt! Når det får varme, splintres det, og stumperne flyver omkring som projektiler.

Når bålpladsen skal sløjfes, ryddes den først for eventuelle rester af brænde og forkullet træ. Kanterne fjernes, og pladsen kulegraves, dvs jorden

vendes, så den hårdbrændte jord bliver løst.

Herefter lægges græstørvene tilbage, de skal ruge 2-3 centimeter op over den omliggende jord, for det kulegravede stykke vil efterhånden synke sammen. Til sidst vandes stykket med meget vand.

Grydeholder

For at sikre at gryderne står stabilt på bålet, kan man bruge kogestænger, men man kan også hænge gryden op.

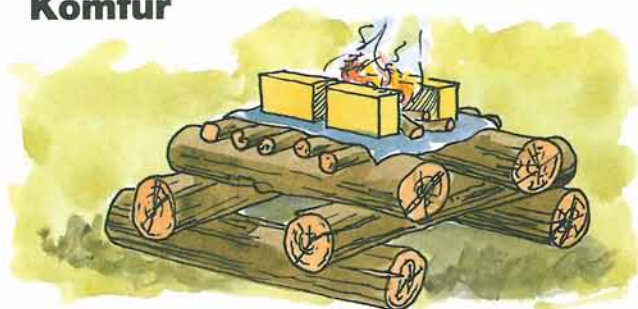
Ved at anbringe skrå rafter i siderne kan man placere gryden i varierende højde over bålet. Det gør det muligt at »skru ned« for kartoflerne eller risengrøden.

Det er imidlertid vældig underholdende selv at udtænke sindrige grydekraner.

Søger man det behagelige, kan bålet løftes til ståhøjde som et komfur og kombineres med køkkenbordet.

Se også gammelmandsilden på næste side.

Komfur

Dette komfur hedder også en **gammelmandsild**, fordi man slipper for at bøje ryggen og ligge på knæ ved bålet.

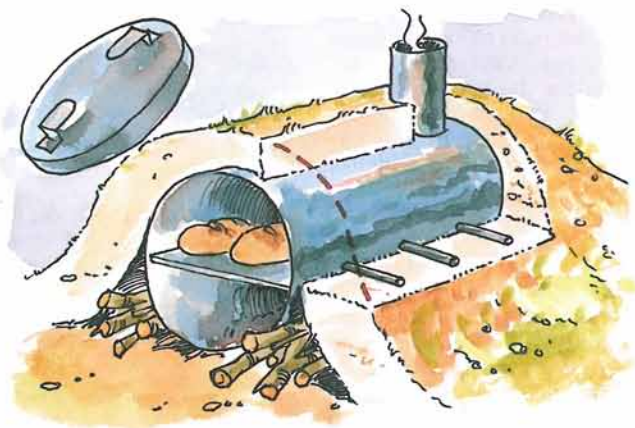
En gammelmandsild kræver en del tykke kævler og en stak græstørv som man ikke skal regne med gror efter brugen. Tag dem derfor et sted hvor det ikke gør noget, eller brug jord i stedet.

Ovn

En ovn laves traditionelt af en kiksekasse eller en tilsvarende blikbeholder. Ofte kan man finde en mindre bliktønde hos en jern- eller produkthandler. Bedst er det hvis den er så stor at en bageplade fra et kasseret komfur kan glide ind i tønden.

Ovnen bygges op af græstørv eller graves ind i en skrænt. Brændkammeret fores med sten (ikke flint). Der fyres forsigtigt, men konstant. Man må prøve sig lidt frem. De fleste ovne er bedst til småkager med kort bagetid.

Se også side 116.

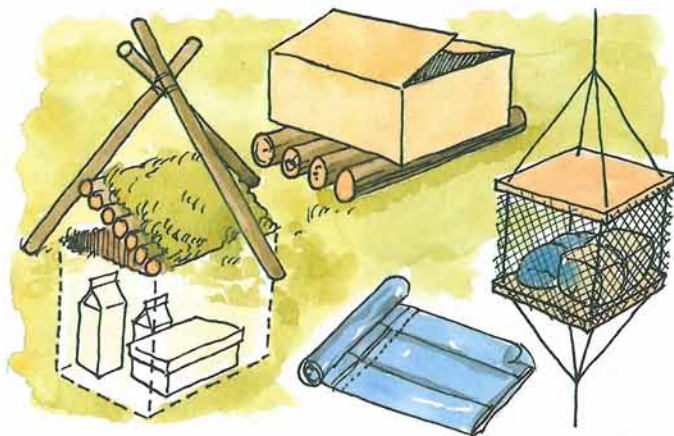
Madopbevaring

Mad opbevares først og fremmest tørt og rent.

En papkasse fra købmanden er udmærket, men den skal stå i tørvej og hævet over jorden på et par raftestumper. Kassen skiftes ud med en ny en gang imellem. Brug plastposer til indpakning af madvarer, hver ting for sig.

En lille fiks ting er et madskab, syet af ubleget lærred eller af et kasseret telt.

I et gravet hul – en kælder – kan man holde fx mælk kølig. Husk at markere kælderens med en trefod, så brækkede ankler undgås.

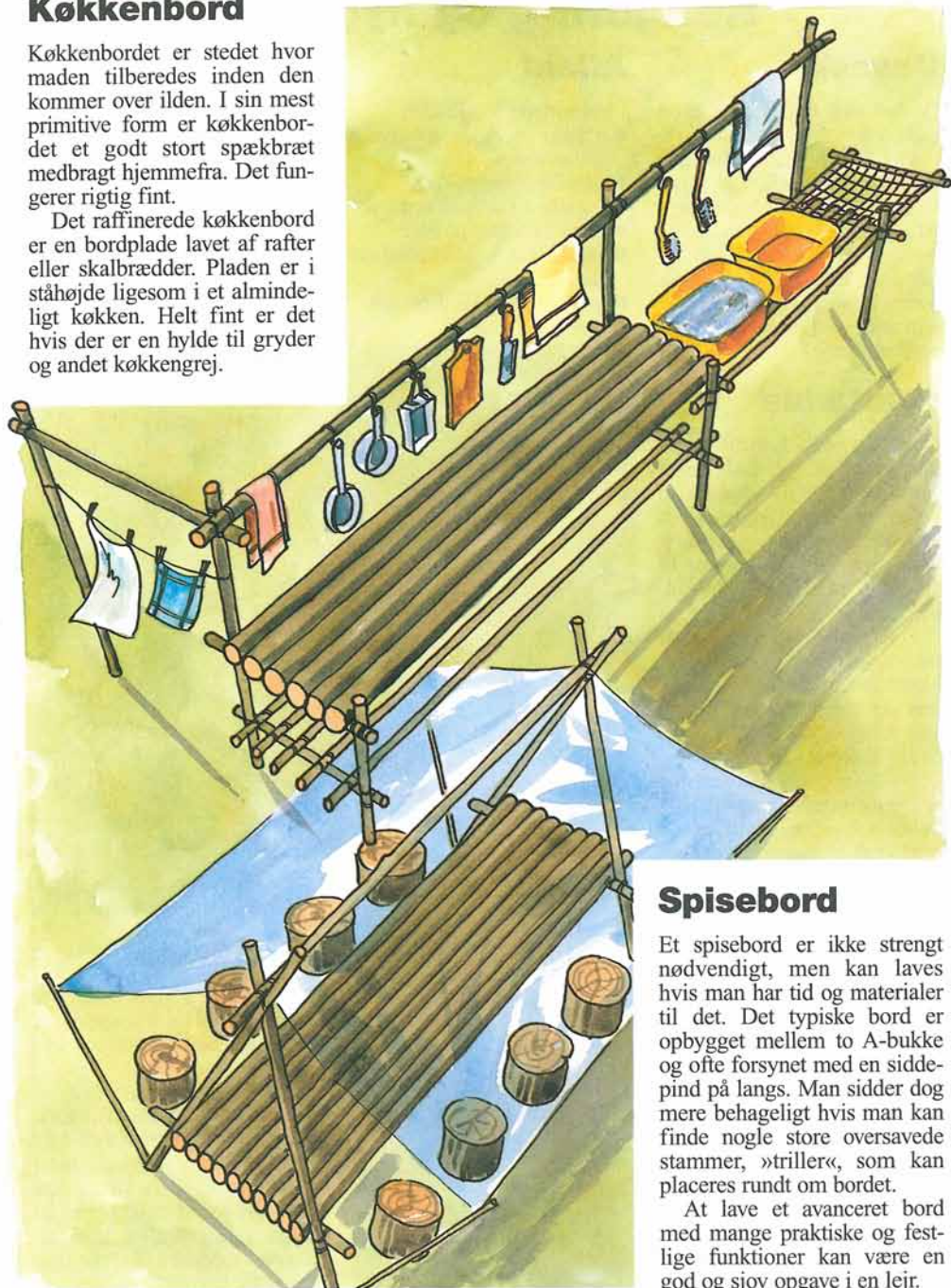

Køkkenbord

Køkkenbordet er stedet hvor maden tilberedes inden den kommer over ilden. I sin mest primitive form er køkkenbordet et godt stort spækbræt medbragt hjemmefra. Det fungerer rigtig fint.

Det raffinerede køkkenbord er en bordplade lavet af rafter eller skalbrædder. Pladen er i ståhøjde ligesom i et almindeligt køkken. Helt fint er det hvis der er en hylde til gryder og andet køkkengrej.

Spisebord

Et spisebord er ikke strengt nødvendigt, men kan laves hvis man har tid og materialer til det. Det typiske bord er opbygget mellem to A-bukke og ofte forsynet med en siddepind på langs. Man sidder dog mere behageligt hvis man kan finde nogle store oversavede stammer, »triller«, som kan placeres rundt om bordet.

At lave et avanceret bord med mange praktiske og festlige funktioner kan være en god og sjov opgave i en lejr.

Rengøring og hygiejne

Opvask

Opvask skal foregå efter hvert måltid.

Det kan udmærket foregå i en gryde, men ikke i et vandfad til vask. Er maden brændt på i gryde eller på pande, kan man fylde lunkent vand og Biotex i. Lad det stå i et par timer, så løsnes selv det værste, dog ikke altid uden »knofedt« og Rens-let.

Fedtfælde

Opvaskevand, kartoffelvand mm er affald og skal derfor som andet affald skaffes af vejen på den rigtige måde. Hvis det bliver hældt ud tilfældige steder, vil det komme til at lugte, og fluerne vil blive tiltrukket.

Fedtfælden skal skaffe os af med to ting, vand og fedtstof. Normalt vil fedtstof lukke jorden og forhindre vandet i at sive ned. Der må altså laves en fælde til fedtet.

Det kan gøres således: tag en plasticbærepose og stik små huller i bunden. Fyld posen med græs. Anbring bæreposen i hullet. Fedtstoffet sætter sig nu i græsset.

Man kan også lave en flettet rist til at lægge over hullet.

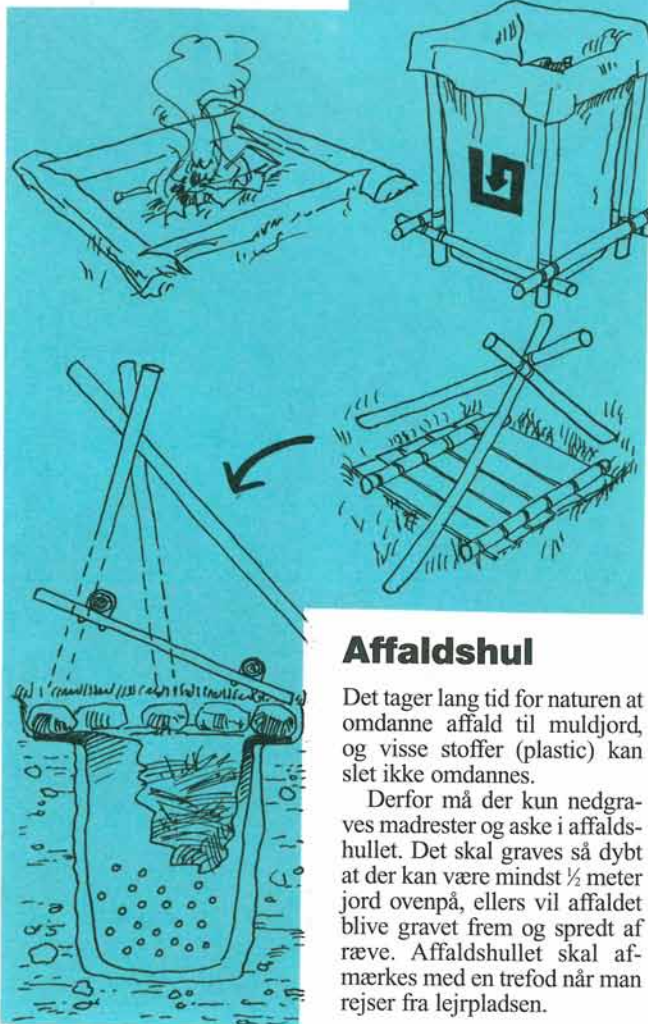
Græsset skal skiftes hver dag. Tag posen op af hullet eller græsset fra risten, og brænd affaldet (ikke posen!) på bålet når der er god varme (ikke under madlavning). Sæt en ny pose i hullet. **Husk!** Anbring en trefod over hullet, så der ikke er nogen der falder i.

Sorter affaldet og skaf det af vejen på den rigtige måde, så naturen ikke forurenes.

Affald

I lejr sorterer vi affaldet:

- flasker og glas tilbage til købmanden
- plast i affaldssækken
- metal i affaldssækken
- papir brændes på bålet
- madaffald i affaldshullet/-sækken
- snavset vand i fedtfælden.

Affaldshul

Det tager lang tid for naturen at omdanne affald til muldjord, og visse stoffer (plastic) kan slet ikke omdannes.

Derfor må der kun nedgraves madrester og aske i affaldshullet. Det skal graves så dybt at der kan være mindst ½ meter jord ovenpå, ellers vil affaldet blive gravet frem og spredt af ræve. Affaldshullet skal afmærkes med en trefod når man rejser fra lejrpladsen.

Personlig hygiejne

Den personlige hygiejne kan være lidt besværlig i det fri. Nogle dage kan man klare uden et bad, men på en sommerlejr bør man altid have mulighed for at blive vasket hver dag. Et par badeture til sø, hav eller svømmehal bør være med i programmet.

Sørg først og fremmest for at **vaske hænder, hoved og skridt. Børst tænder hver dag.** Så har man det bedre med sig selv og hinanden, og risikoen for infektion bliver meget mindre når renligheden er i top.

Latrin

Hygiejnen er også vigtig i forbindelse med lejrens toilet.

Man kan medbringe toiletspande af plastic og bygge en indhegning op omkring dem. Spandene skal tømmes hver dag og rengøres i Rodalon.

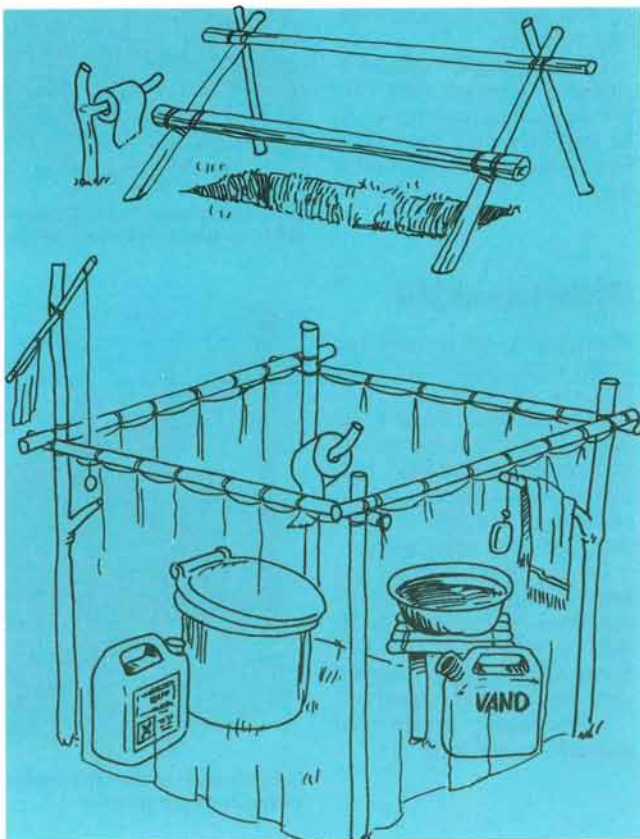
På mange lejrpladser er der tank til tømning af toiletspande. Ellers må man grave et hul til det. Hullet skal være så dybt at der kan fyldes mindst $\frac{1}{2}$ meter jord oveni.

Man kan også klare sig uden plasticspande og selv bygge en latrin. Hvis det er muligt graves hullet afsides, men med en smuk udsigt og i læ. Også dette hul skal være så dybt at der til sidst kan fyldes $\frac{1}{2}$ meter jord oveni.

Der bygges et behageligt sæde af afbarkede rafter.

Et »trineflag« – synligt fra lejren – fortæller når latrinen er optaget. Efter endt brug kastes lidt jord på, og flaget stryges.

Hænderne vaskes eller skylles i desinfektionsmiddel, der skiftes hver dag.

Brænde

Huggeplads

Det kan være praktisk at have en huggeplads på lejrpladsen. Ved at bruge en god huggeblok som underlag når man hugger, mindses risikoen for at komme galt af sted. Den skal graves ned eller på anden måde ligge fast.

Hvis man vil hindre at spånerne flyver langt omkring, kan man sætte en skærm op på mindst 150 cm's højde. Pas på at skærmen ikke generer den der hugger.

En markering af huggepladsen med fx nedrammede rafter og snor hindrer at andre kommer for tæt på.

I øvrigt betyder lidt småspåner i græsset intet. De største samles naturligvis op, de kan bruges til optænding. Resten klarer naturens kredsløb.

Når huggepladsen er indhegnet, undgås flyvende brændestykker. Bagefter skal stykkerne samles, så man ikke falder i dem.

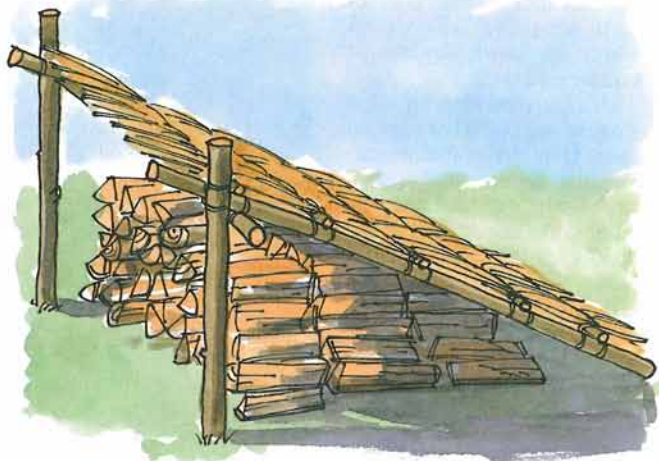
Brændeskjul

»Det gælder om at holde sit krudt tørt«, sagde man, dengang det var vigtigt.

I lejr gælder det om at holde optændingsbrænde knastørt og småbrænde nogenlunde tørt. Større brændeknuder der er blevet våde, kan flækkes og vil som regel være tørre indeni.

Derfor opbevares kvas i den tomme teltpose. Småbrændet opbevares i et mindre brændeskjul (eller i en affaldssæk). Større brænde ligger i en pæn stabel ved siden af bålpladsen.

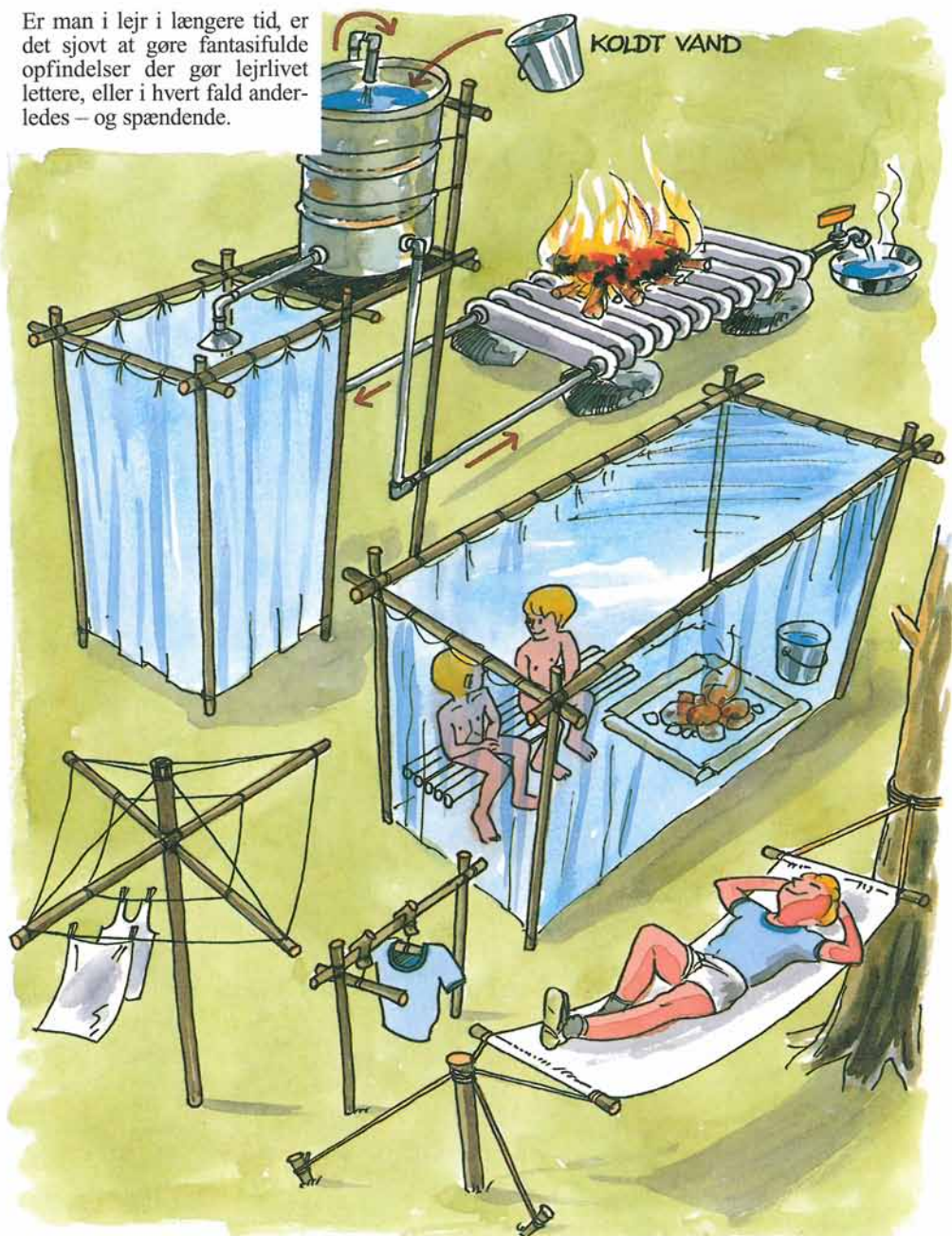
Brændeskjulet tækkes med gran eller græsmåtter.

Sørg for god ventilation i brændeskjulet. Tørt brænde giver mere varme og ryger mindre.

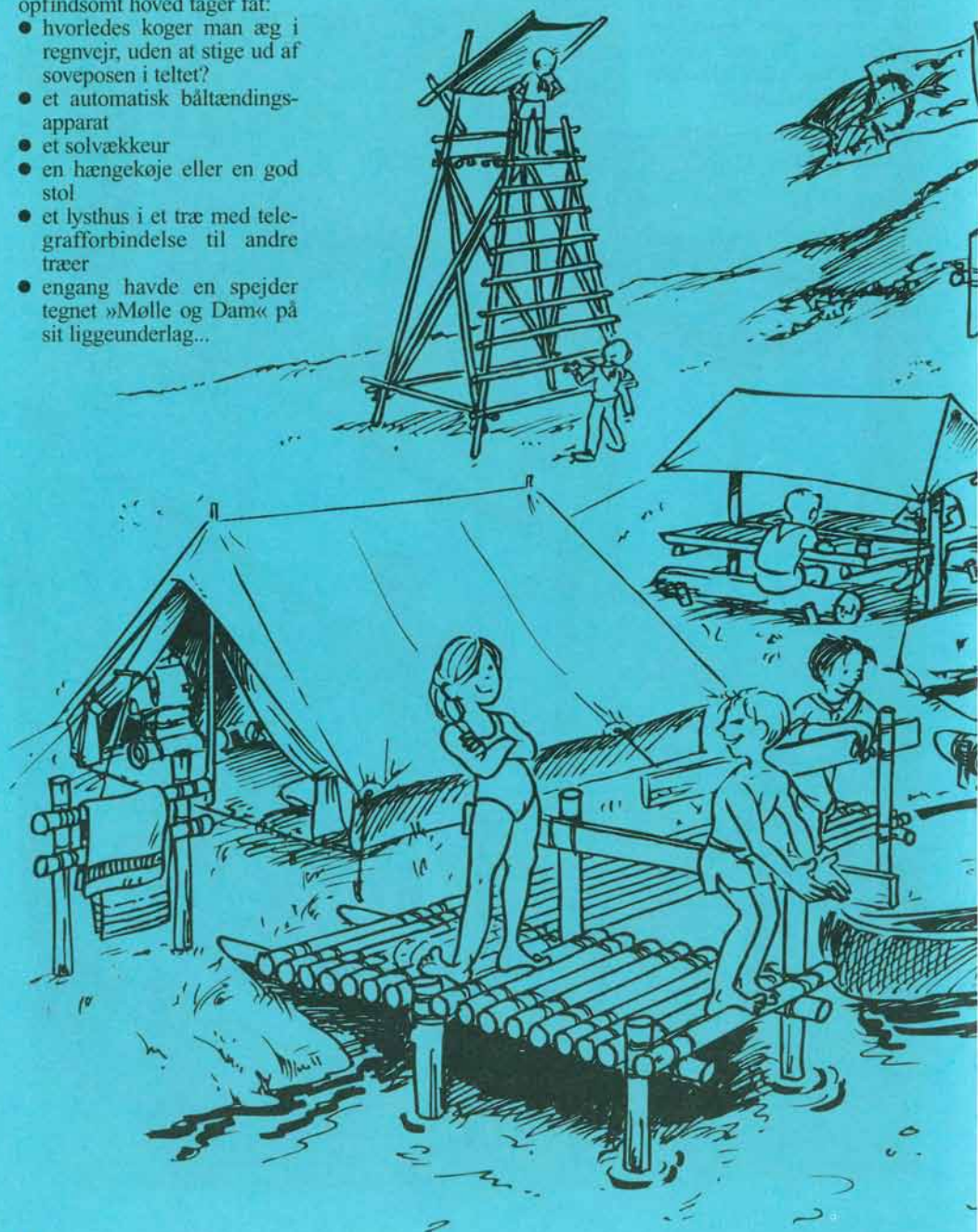
Brug fantasien

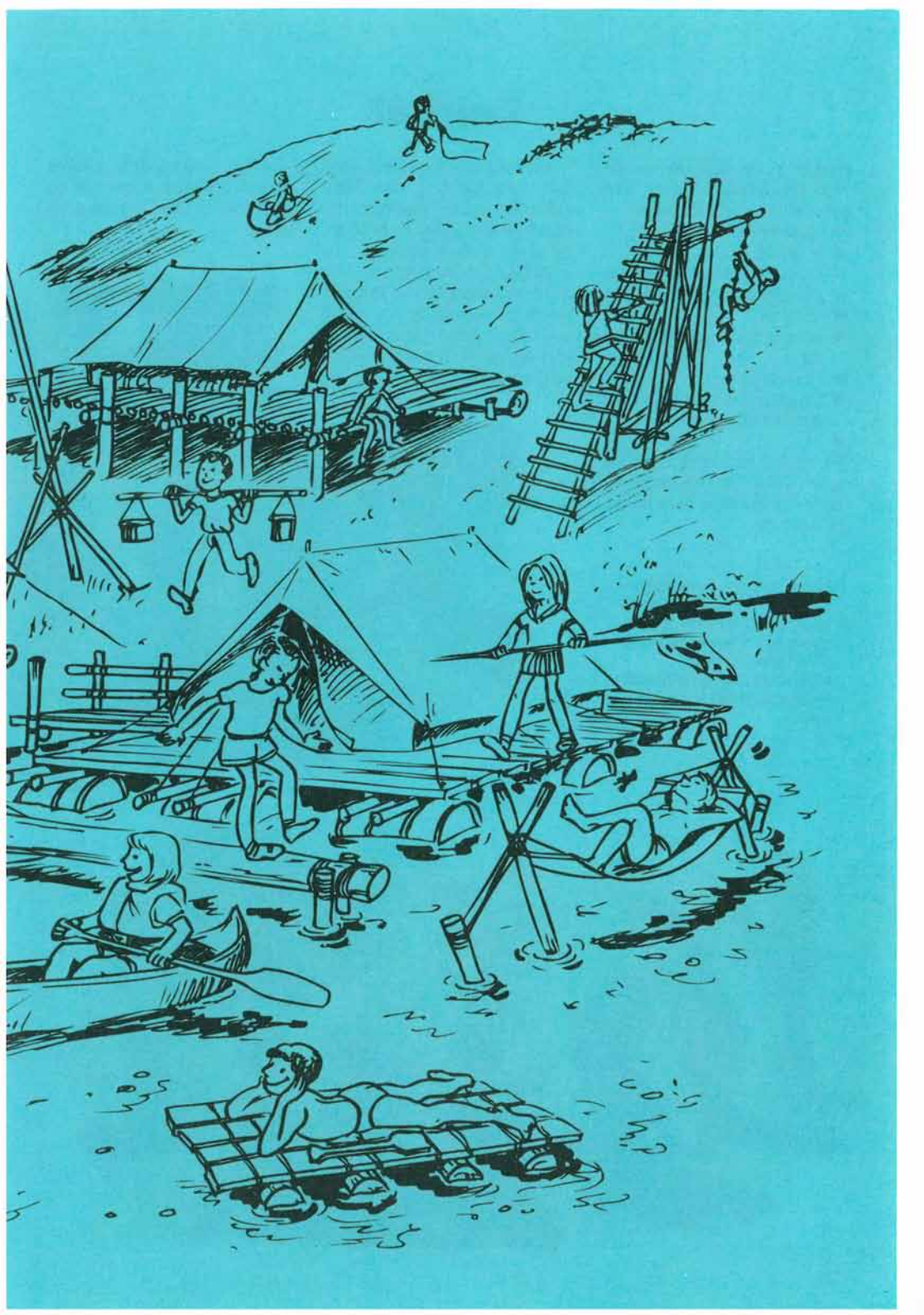
Er man i lejr i længere tid, er det sjovt at gøre fantasifulde opfindelser der gør lejrlivet lettere, eller i hvert fald anderledes – og spændende.

Her skal blot nævnes et par eksempler på problemer eller gøremål som trænger til at et opfindsomt hoved tager fat:

- hvorledes koger man æg i regnvej, uden at stige ud af soveposen i teltet?
- et automatisk bålændingsapparat
- et solvækkeur
- en hængekøje eller en god stol
- et lysthus i et træ med telegrafforbindelse til andre træer
- engang havde en spejder tegnet »Mølle og Dam« på sit liggeunderlag...

Lejrbål

Nogle af de dejligste minder fra spejdertiden bliver dem som stammer fra lejrbålet:

- stille aftener
- godt vejr
- samværet med kammeraterne efter en aktiv dag
- sangene
- en som kunne spille på guitar
- fjollede sketcher
- »spejder-te« som var et helt specielt bryg
- ...

Er en hel trop af sted, er det godt hvis der er et program for en del af lejrbålet, fx en halv til en hel time.

Nogle grupper foretrækker at holde kogeål og lejrbål hver for sig for ikke at ødelægge stemningen med skramlende gryder. Under alle omstændigheder hygger det med varm drikelse.

Herefter kan man sive i seng som man har lyst, eller blive siddende, rykke stammen om bålet rester, lægge en pind på, og se det flamme op igen.

Måske får man lyst til – en mild sommeraften – at rulle soveposerne ud og overnatte ved bålet – falde i søvn til kammeraternes dæmpede snak og sang og stjernernes blinken...

Men læg soveposerne i tilpas afstand fra bålet, ellers kan en gnist lave et hul i soveposens nylon.

Selve bålet lægges til rette så det bliver en fornøjelse at se det blive tændt:

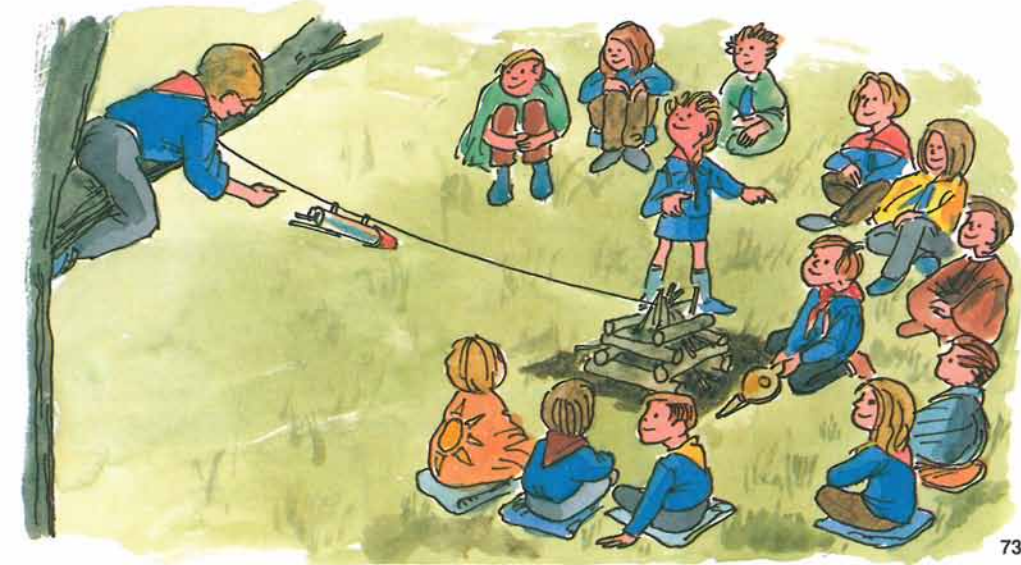
- vælg altid det flotteste brænde til lejr bålet og hav noget parat til at supplere med
- bålet stables op så der er et indre bål af tynde, tørre grene som fænger hurtigt og giver god effekt. Dette stables som en pyramide. Udenom stables større brændestykker som en pagode

- husk altid kvas til belysning. Det er praktisk når man skal synge efter sangbog. Bålet kan tændes på forskellige effektfulde måder:
- en fakkel eller flere bæres ind (virker hver gang)
- en brændende fakkel, forklædt som raket, sendes ved hjælp af 2 øskner i svævebane på en ståltrådsline ind i bålet.

Det er lykken når en morsom tændemåde lykkes. Men pas på! Man må øve sig, og sikre at der kun går ild i det, det er meningen der skal ild i!

Husk at have en vandspand inden for rækkevidde, hvis bålet skulle løbe løbsk.

På side 102-105 står der mere om forskellige båltyper og om bål tænding.

Lejrpladsen i dårligt vejr

Regnvejr

Hold dig selv tør

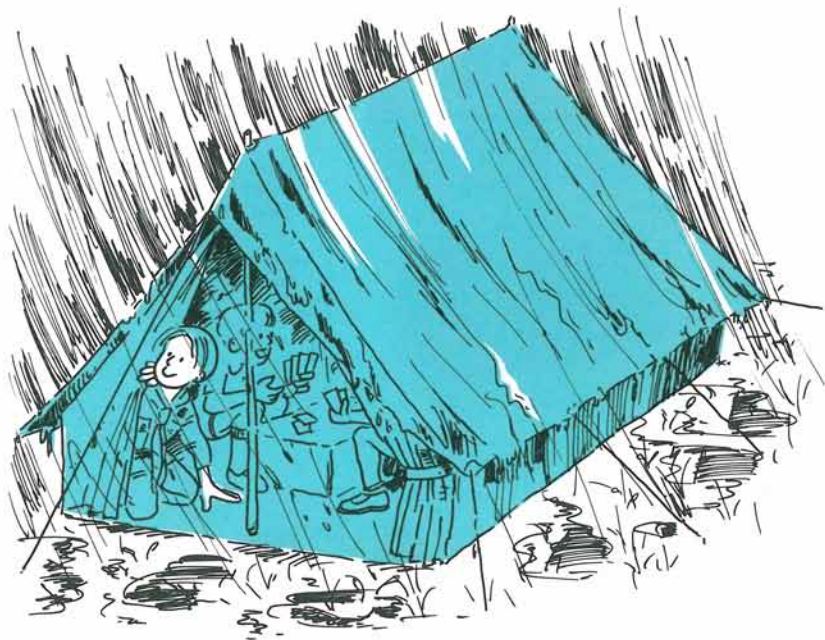
Det kan ikke siges for tit: tag regntøj på før du bliver våd, dvs når det begynder at regne. Er man først blevet gennemblødt, er det næsten umuligt at få tøjet tørret igen, så længe det regner, og der er farligt at være kold og våd.

Hold maden tør

Sukker, gryn og den slags opbevares i plastposer. Papkassen hvor den øvrige mad opbevares, skal holdes tildækket. En sort plasticsæk er velegnet og holder i mange dage. Bedst er det at opbevare madkassen i teltet og hævet over jorden.

Hold grejet tørt

Dit tøj og din sovepose må altid være tør. Pak soveposen ned i hylsteret hver dag efter luftningen. Opbevar dit tøj i mindre plastposer i rygsækken. Også det snavsede tøj! Hav en ekstra rulle plastposer med.

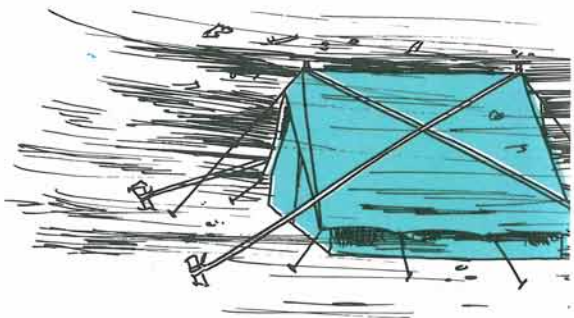

Blæsevejr

Teltet placeres med langsiden mod blæsten. Så bliver det stående. Sættes det med gavlen mod vinden, bliver det blæst omkuld.

Teltet sikres i stærk blæst med diagonale barduner.

Ekstra lange pløkke kan fremstilles på stedet af rafte-stumper. Ekstra barduner kan laves af besnøringsnor.

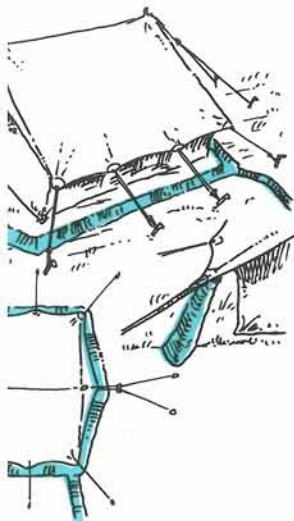

Sløjfning af lejren

Hold sovepladsen tør

Placer teltet højt, så vandet løber væk. Eller grav en »diamantgrav« – en sekskantet rende der graves rundt om teltet under tagdhængen. Der graves et afløb fra diamantgraven til et lavere område.

Teltdugen bør i øvrigt ikke berøres. Det kan ske at vand derved suges ind i stoffet og gør teltet utæt.

Når man lige har udset sig det allerbedste sted til teltet, så er det ubehageligt at opdage at patruljen som var på pladsen ugen før, havde bålplads der, og der er bulet og ujævnt.

Derfor:

Hvis lejrpladsen benyttes ofte, bør gravearbejder placeres hvor det ikke netop er oplagt at slå telt op.

Det kan ikke undgås at det kan ses når vi har været på lejrplads i en uge, men med en ordentligt sløjfet lejrplads, vil græsset rejse sig, græstørv der er sat på plads, vil hurtigt slå rødder, og oftest vil området være fint igen efter 14 dage.

Det brænde der ikke blev brugt, lægges i en bunke i det nærmeste levende hegn eller krat. Her vil andre senere kunne finde det og få gavn af det.

Det er vigtigt at vi efterlader pladsen pæn. Vi skal sørge for

at efterlade en natur som kan bruges og være til glæde for dem som kommer efter – både i morgen og om hundrede år.

Eller som B.-P. sagde: en spejder efterlader sig kun to ting: ingenting og sin tak til ejeren.

Hjemkomst

Ved hjemkomsten er alle trætte og ønsker det snavsede grej hen hvor peberet gror.

Det er derfor ekstra vigtigt at udføre nogle få ting med det samme:

- **teltet** hænges til tørring på et loft eller lignende tørt sted eller det bredes ud over nogle stolerygge i lokalet
- **gryder** vaskes helt rene og opbevares adskilte til de er tørre. Alt for mange spejdgryder er i tidens løb ætset op af gærede madrester
- **økser** og **spader** tages ud af hylstre til alt er tørt
- **madrester** fordeles blandt dem som vil have dem med hjem. Gryn, sukker, te og Renslet gemmes til næste tur i et »musesikkert« skab.

Alt dette tager højst 10 minutter. Resten kan vente til det kommende patruljemøde, hvor

- økser slibes og olieres
- telt og underlag rulles løst sammen og lægges på hylde uden pose.

Herefter er der tid til snakken om alle oplevelserne.

Skriv det hele ned – både det der var godt, og det der var knap så godt.

Med tiden bliver oplevelserne også til vigtige erfaringer, der kan bruges når succesen skal gentages.